

Ελληνικό Ίδρυμα
Γαστρεντερολογίας
και Διατροφής

Πανεπιστημιακή
Γαστρεντερολογική
Κλινική

4^η Ημερίδα

Σύγχρονη Γαστρεντερολογία - Ηπατολογία:

Από τις Κατευθυντήριες Οδηγίες
στην Κλινική Πράξη

ΣΑΒΒΑΤΟ

17

Ιουνίου 2017

Αμφιθέατρο «Φ. Φέσσας»,
Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Γραμματεία:

Focus on Health Ε.Π.Ε.

Ιωάννου Γενναδίου 16 – 11521 Αθήνα

T: 2107223046 – F: 2107223220

info@focusonhealth.gr

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ

Ιατρική Σχολή Αθηνών
ΕΚΠΑ

Επιστημονικό Πρόγραμμα

09:00-09:15 **Χαιρετισμοί - Εισαγωγή**

09:15-10:15 **Οισοφάγος**

Γ. Καραμανώλης, Θ. Λιακάκος

09:15-09:45 **Οισοφάγος Barrett**

Εισηγητής: Γ. Αναγνωστόπουλος

Σχολιαστές: Δ. Θεοδώρου, Σ. Μιχόπουλος

- ▶ Πότε τίθεται η διάγνωση;
- ▶ Ποιες είναι και πόσο συχνά εμφανίζονται επιπλοκές;
- ▶ Σε ποιους συστήνεται παρακολούθηση;
- ▶ Ποια η συνιστώμενη παρακολούθηση;
- ▶ Πότε συνιστάται και ποια είναι ειδική θεραπευτική αντιμετώπιση;

09:45-10:15 **Ηωσινοφιλική οισοφαγίτιδα**

Εισηγητής: Χ. Καρακίδης

Σχολιαστές: Δ. Καμπέρογλου, Ε. Κομπότη

- ▶ Πως γίνεται διαφορική διάγνωση από την οισοφαγική ηωσινοφιλία;
- ▶ Υπάρχει τυπική ενδοσκοπική ή μανομετρική εικόνα;
- ▶ Βοηθούν τα κορτικοειδή στη θεραπεία;
- ▶ Πότε και πως πρέπει να γίνεται διαστολή οισοφάγου;
- ▶ Υπάρχει ρόλος για τον αλλεργιολόγο;
- ▶ Παρακολούθηση ασθενούς μετά κλινική ανταπόκριση στη θεραπεία
- ▶ Μακροχρόνια θεραπεία: βασιζόμαστε στην ιστολογία ή στα συμπτώματα;

10:15-11:15 **Ανώτερο πεπτικό**

Β. Ντελής, Κ. Τριανταφύλλου

10:15-10:45 **Θωρακικός πόνος μη καρδιακής αιτιολογίας**

Εισηγητής: Ν. Κυριάκος

Σχολιαστής: Σ. Σγούρος

- ▶ Ποιες εξετάσεις απαιτούνται για διαφοροδιάγνωση από θωρακικό πόνο καρδιακής αιτιολογίας;
- ▶ Ποιο το συχνότερο αίτιο και ποια η συχνότερη κινητική διαταραχή του οισοφάγου που προκαλεί θωρακικό πόνο;
- ▶ Ποιος είναι ο ρόλος της μανομετρίας και pHμετρίας οισοφάγου στη διάγνωση;
- ▶ Ποια η βέλτιστη θεραπευτική παρέμβαση;

10:45-11:15: **Πολύποδες στομάχου**

Εισηγητής: Χ. Κοσμίδης

Σχολιαστής: Δ. Καραγιάννης, Ε. Φελέκουρας

- ▶ Τύποι και σημασία τους
- ▶ Πότε συστήνεται παρακολούθηση και πότε αφαίρεση;
- ▶ Ποια η βέλτιστη παρακολούθηση;
- ▶ Μέθοδοι και ενδείξεις αφαίρεσης

11:15-11:30 **Πεπραγμένα Παν/κής Γαστρεντερολογικής Κλινικής**
Γ. Παπαθεοδωρίδης

11:30-12:00 **Διάλειμμα - Καφές**

12:00-13:00 **Ενδοσκόπηση - Κατώτερο πεπτικό**
Σ. Λαδάς, Γ. Στεφανίδης

12:00-12:30 **Προκλήσεις στις αποφάσεις για ενδοσκόπηση πεπτικού**

Εισηγητής: Μ. Οικονόμου

Σχολιαστής: Α. Αλεξάνδρου, Γ. Πασπάτης

- ▶ Πόσο χρήσιμες είναι και πότε έχουν ένδειξη οι νεότερες τεχνικές αντιμετώπισης της οξείας αιμορραγίας (haemospray, onvesco, rotatable wide clips);
- ▶ Πότε πρέπει να αφαιρείται ενδοσκοπικά και πότε χειρουργικά πολύποδας με στοιχεία αδενοκαρκίνωματος;
- ▶ Ποια η βέλτιστη αντιμετώπιση μεγάλου (>2 cm) λίθου στο χοληδόχο πόρο;
- ▶ Ποια είναι η καλύτερη διαγνωστική προσπέλαση στένωσης του χοληδόχου πόρου;
- ▶ Πότε ενδοσκοπείται ασθενής με οξεία αιμορραγία κατωτέρου πεπτικού;

12:30-13:00 **Λειτουργικές παθήσεις κατωτέρου πεπτικού**

Εισηγητής: Δ. Νάστου

Σχολιαστής: Γ. Καραμανώλης

- ▶ Πόσο σημαντικές είναι οι τροφικές αλλεργίες σε ασθενείς με συμπτώματα δυσπεψίας και/ή συνδρόμου ευερεθίστου εντέρου (ΣΕΕ);
- ▶ Μετεωρισμός: θα μπορούσαν οι δίαιτες των FODMAPS να είναι η λύση;
- ▶ Ποιος είναι ο ρόλος της βακτηριδιακής υπερανάπτυξης σε ασθενείς με ΣΕΕ;
- ▶ Ποιος είναι ο ρόλος των προ-/προ-βιοτικών στην αντιμετώπιση του ΣΕΕ;

13:00-14:00 **Κολίτιδες**

Γ. Μάντζαρης, Β. Ξουργιάς

13:00-13:30 **Κολίτιδες**

Εισηγητής: Σ. Σιακαβέλλας

Σχολιαστής: Ν. Βιάζης

- ▶ Πότε θα υποψιασθούμε μικροσκοπική κολίτιδα;
- ▶ Ποια είναι η βέλτιστη αντιμετώπιση της μικροσκοπικής κολίτιδας;
- ▶ Ποια είναι η βέλτιστη αντιμετώπιση διάρροιας σε ασθενή υπό αντιβιοτική αγωγή;
- ▶ Ποιοι είναι οι προτεινόμενοι θεραπευτικοί αλγόριθμοι για τοξικότητα από ανοσοθεραπεία καρκίνου στο πεπτικό;

13:30-14:00 **Ιδιοπαθή φλεγμονώδη νοσήματα εντέρου (ΙΦΝΕ)**

Εισηγητής: Γ. Μιχαλόπουλος

Σχολιαστής: Γ. Μπάμιας

- ▶ Ποιος είναι ο πιθανός ρόλος των anti-trafficking θεραπειών
- ▶ Ποιος είναι ο πιθανός ρόλος των anti-cytokine θεραπειών
- ▶ Ποιος είναι ο πιθανός ρόλος των θεραπειών με kinase inhibitors

14:00-15:00 **Ελαφρύ γεύμα**

15:00-16:30 **Ήπαρ**

Ε. Βαφειάδη, Γ. Παπαθεοδωρίδης

15:00-15:30 **Ηπατίτιδα Β**

Εισηγητής: Χ. Κρανιδιώτη

Σχολιαστής: Μ. Ντόιτς

- ▶ Πότε χρειάζονται τα επίπεδα του HBsAg στην κλινική πράξη;
- ▶ Υπάρχουν κίνδυνοι στους HBeAg-θετικούς ασθενείς με φυσιολογική ALT που παραμένουν χωρίς θεραπεία;
- ▶ Πότε θα δώσουμε αντική θεραπεία σε έγκυο με θετικό HBsAg;
- ▶ Ποιος ο πιθανός ρόλος του tenofovir alafenamide στη θεραπεία της χρόνιας ηπατίτιδας Β;

15:30-16:00 **Ηπατίτιδα C**

Εισηγητής: Π. Ιωαννίδου

Σχολιαστής: Σ. Μανωλακόπουλος

- ▶ Πραγματικοί φραγμοί στη διάγνωση και θεραπεία - Πιθανοί τρόποι περιορισμού τους;
- ▶ Υπάρχουν σήμερα «δύσκολοι στη θεραπεία» ασθενείς;
- ▶ Υπάρχει πιθανότητα τοξικότητας των DAAs; Υπάρχουν κανόνες διακοπής της θεραπείας λόγω πιθανής τοξικότητας;
- ▶ DDIs: Πόσο επηρεάζουν τις θεραπευτικές επιλογές;
- ▶ Σχέση ΗΚΚ και DAAs. Μύθος ή πραγματικότητα;

16:00-16:30 **Άλλα χρόνια ηπατικά νοσήματα**

Εισηγητής: Μ.Β. Παπαγεωργίου

Σχολιαστής: Ι. Βλαχογιαννάκος, Χ. Δημοσθενόπουλος

- ▶ Έχει αλλάξει το προφίλ των ασθενών με μη αλκοολική λιπώδη νόσο ήπατος (NAFLD);
- ▶ Πόσο επηρεάζουν οι διατροφικές παρεμβάσεις και η άσκηση την εξέλιξη της NAFLD;
- ▶ Ποιοι ασθενείς με NAFLD ή αυτοάνοσα ηπατικά νοσήματα χρειάζονται σήμερα βιοψία ήπατος;
- ▶ Ποια η βέλτιστη παρακολούθηση ασθενούς με πρωτοπαθή σκληρυντική χολαγγειίτιδα για τον κίνδυνο ανάπτυξης καρκίνου;

16:30-17:00 **Διάλειμμα - Καφές**

17:00-18:30 **Συνεργασίες ειδικοτήτων**

Κ. Ρεβένας, Ε. Φελέκουρας

17:00-17:30 **Ακτινολογία και γαστρεντερικό**

Εισηγητής: Β. Ξουραφάς

Σχολιαστές: Χ. Βεργαδής, Ι. Καρούμπαλης

- ▶ Πότε πρέπει να επέμβει ο ρόλος του επεμβατικού ακτινολόγου στην οξεία αιμορραγία πεπτικού;
- ▶ Στένωση χοληδόχου πόρου: Καρκίνος ή καλοήθης βλάβη;
- ▶ Εστιακή κυστική βλάβη παγκρέατος: πότε είναι καρκίνος;
- ▶ Παγκρεατικές συλλογές. Πότε θα ζητηθεί παροχέτευση υπό ακτινολογική καθοδήγηση;

17:30-18:00 **Ηπατοκυτταρικός καρκίνος (ΗΚΚ)**

Εισηγητής: Π. Φυτιλή

Σχολιαστές: Π. Παππάς, Γ. Σωτηρόπουλος, Ε. Χολόγκιτας

- ▶ Σε ποιους ασθενείς συστήνεται επιτήρηση για ΗΚΚ;
- ▶ Είναι αρκετό το υπερηχογράφημα \pm aFP για τη βέλτιστη παρακολούθηση όλων των ασθενών με ένδειξη για επιτήρηση ΗΚΚ;
- ▶ Ποιος είναι σήμερα ο ρόλος των τοπικών θεραπειών; Ίαση, παράταση επιβίωσης ή επανασταδιοποίηση και δυνατότητα μεταμόσχευσης;
- ▶ Ποια είναι σήμερα η θέση του ηπατεκτομής στην αντιμετώπιση του ΗΚΚ; Είναι τα κριτήρια πολύ αυστηρά;
- ▶ Υπάρχει διαφορά ανάλογα με το είδος του χημειοεμβολισμού στην έκβαση των ασθενών με ΗΚΚ;

18:00-18:30 **Ανοσοκατασταλμένος ασθενής και συμπτώματα από το πεπτικό**

Εισηγητές: Κ. Παπαξοϊνης

Σχολιαστές: Γ. Μπάμιας, Μ. Ψυχογιού

- ▶ Ασθενής με ανοσοκαταστολή και δυσφαγία
- ▶ Ασθενής με HIV λοίμωξη και ορθίτιδα
- ▶ Ασθενής με μεταμόσχευση συμπαγούς οργάνου και χρόνια διάρροια
- ▶ Ασθενής με μεταμόσχευση ήπατος και διαταραχή ηπατικής βιοχημείας

18:30-18:40 **Συμπεράσματα**

Γ. Παπαθεοδωρίδης

Συντονιστές - Σχολιαστές - Εισηγητές

Α. Αλεξάνδρου

Επίκουρος Καθηγητής Χειρουργικής
Ιατρικής Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.,
Α' Χειρουργική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Γ. Αναγνωστόπουλος

Γαστρεντερολόγος,
Διευθυντής Γαστρεντερολογικής Κλινικής,
Γενική Κλινική «Μητέρα»

Ε. Βαφειάδη

Ομότιμη Καθηγήτρια Παθολογίας-Γαστρεντερολογίας
Ιατρικής Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.

Χ. Βεργαδής

Ακτινολόγος, Επιμελητής Β' Ε.Σ.Υ.,
Τμήμα Διαγνωστικής & Επεμβατικής Ακτινολογίας,
Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Ν. Βιάζης

Γαστρεντερολόγος, Διευθυντής Ε.Σ.Υ.,
Γαστρεντερολογικό Τμήμα, Γ.Ν.Α. «Ο Ευαγγελισμός»

Ι. Βλαχογιαννάκος

Αναπληρωτής Καθηγητής Γαστρεντερολογίας
Ιατρικής Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Χ. Δημοσθενόπουλος

Κλινικός Διατολόγος- Βιολόγος
Προϊστάμενος Τμήματος Κλινικής Διατροφής, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Δ. Θεοδώρου

Αναπληρωτής Καθηγητής Χειρουργικής
Α' Προπαιδευτική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Ιπποκράτειο»

Π. Ιωαννίδου

Γαστρεντερολόγος, Επιστημονική Συνεργάτιδα,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Δ. Καμπέρογλου

Γαστρεντερολόγος, Διευθυντής Ε.Σ.Υ.
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Δ. Καραγιάννης

Γαστρεντερολόγος, Ph.D

Χ. Καρακίδιας

Γαστρεντερολόγος,
Επιμελητής Γαστρεντερολογικής Κλινικής, Ν.Ν.Α.

Γ. Καραμανώλης

Επίκουρος Καθηγητής Γαστρεντερολογίας
Ιατρικής Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.,
Αρεταίειο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Αθηνών,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Ι. Καρούμπαλης

Γαστρεντερολόγος, Επιμελητής Ε.Σ.Υ.,
Γαστρεντερολογικό Τμήμα, Γ.Ν.Α. «Γεννηματάς»

Ε. Κομπότη

Αλλεργιολόγος, Διευθύντρια Ε.Σ.Υ.,
Προσωρινή Προϊσταμένη Αλλεργιολογικού Τμήματος,
Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Χ. Κοσμίδης

Γαστρεντερολόγος,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Χ. Κρανιδιώτη

Παθολόγος, Ακαδημαϊκή Υπότροφος,
Β' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Ιπποκράτειο»

Ν. Κυριάκος

Γαστρεντερολόγος,
Επιμελητής Γαστρεντερολογικής Κλινικής, 401 Γ.Σ.Ν.Α.

Σ. Λαδάς

Ομότιμος Καθηγητής Παθολογίας-Γαστρεντερολογίας
Ιατρικής Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.

Θ. Λιακάκος

Καθηγητής Χειρουργικής Ιατρικής Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.,
Διευθυντής Α' Χειρουργικής Κλινικής, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Γ. Μάντζαρης

Γαστρεντερολόγος, Συντονιστής Διευθυντής
Γαστρεντερολογικού Τμήματος, Γ.Ν.Α. «Ο Ευαγγελισμός»

Σ. Μανωλακόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής Γαστρεντερολογίας
Ιατρικής Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.,
Β' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Ιπποκράτειο»,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Γ. Μιχαλόπουλος

Επικουρικός Γαστρεντερολόγος,
Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Π. «Τζάνειο»

Σ. Μιχόπουλος

Γαστρεντερολόγος,
Συντονιστής Διευθυντής Γαστρεντερολογικού Τμήματος,
Γ.Ν.Α. «Αλεξάνδρα»

Γ. Μπάμιας

Γαστρεντερολόγος, Επιμελητής Α' Ε.Σ.Υ.,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Δ. Νάστου

Γαστρεντερολόγος FEBGH,
ΙΑΣΩ General

Β. Ντελής

Γαστρεντερολόγος,
Συντονιστής Διευθυντής Γαστρεντερολογικού Τμήματος,
Γ.Ν.Α. «Γεννηματάς»

Μ. Ντόιτς

Επίκουρη Καθηγήτρια Παθολογίας-Ηπατολογίας Ιατρικής
Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.,
Β' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Ιπποκράτειο»

Β. Ξουραφάς

Γαστρεντερολόγος, Ακαδημαϊκός Υπότροφος,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Β. Ξουργιάς

Γαστρεντερολόγος,
Συντονιστής Διευθυντής Γαστρεντερολογικής Κλινικής,
Γ.Ν.Π. «Τζάνειο»

Μ. Οικονόμου

Γαστρεντερολόγος

Μ.Β. Παπαγεωργίου

Παθολόγος, Ακαδημαϊκή Υπότροφος,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Γ. Παπαθεοδωρίδης

Καθηγητής Γαστρεντερολογίας Ιατρικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α.,
Διευθυντής Πανεπιστημιακής Γαστρεντερολογικής Κλινικής,
Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Κ. Παπαξοϊνης

Γαστρεντερολόγος, Επιμελητής Α' Ε.Σ.Υ.
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Π. Παππάς

Ακτινολόγος, Διευθυντής Ε.Σ.Υ.,
Τμήμα Διαγνωστικής & Επεμβατικής Ακτινολογίας,
Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Γ. Πασπάτης

Γαστρεντερολόγος, Συντονιστής Διευθυντής Ε.Σ.Υ.
Γαστρεντερολογικού Τμήματος,
Γ.Ν. Ηρακλείου «Βενιζέλειο-Πανάκειο»

Κ. Ρεβένας

Ακτινολόγος, Συντονιστής Διευθυντής Τμήματος
Διαγνωστικής & Επεμβατικής Ακτινολογίας, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Σ. Σγούρος

Γαστρεντερολόγος,
Αναπληρωτής Διευθυντής Γαστρεντερολογικής Κλινικής,
Ν.Ν.Α.

Σ. Σιακαβέλλας

Ειδικευμένος Ιατρός Γαστρεντερολογίας,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Γ. Στεφανίδης

Γαστρεντερολόγος,
Διευθυντής Γαστρεντερολογικής Κλινικής,
Ν.Ν.Α.

Γ. Σωτηρόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής Χειρουργικής,
Β' Προπαιδευτική Χειρουργική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Κ. Τριανταφύλλου

Αναπληρωτής Καθηγητής Γαστρεντερολογίας
Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών,
Ηπατογαστρεντερολογική Μονάδα,
Β' Προπαιδευτική Παθολογική Κλινική, Π.Γ.Ν.Α. «Αττικόν»

Ε. Φελέκουρας

Καθηγητής Χειρουργικής Ιατρικής Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.,
Α' Χειρουργική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Π. Φυτιλή

Γαστρεντερολόγος-Ηπατολόγος,
Επιστημονική Συνεργάτιδα,
Πανεπιστημιακή Γαστρεντερολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Ε. Χολόγκιτας

Αναπληρωτής Καθηγητής Παθολογίας
Ιατρικής Σχολής Αθηνών Ε.Κ.Π.Α.,
Α' Παθολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

Μ. Ψυχογιού

Επίκουρη Καθηγήτρια Παθολογίας Ιατρικής Σχολής Αθηνών,
Α' Παθολογική Κλινική, Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

ΧΡΥΣΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

abbvie

 Bristol-Myers Squibb

MAVROGENIS

 Abbott

 MSD

ΑΡΓΥΡΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

 GILEAD
Advancing Therapeutics.
Improving Lives.

Janssen
PHARMACEUTICAL COMPANIES
OF Johnson & Johnson

 BIANEE Α.Ε.
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΦΑΡΜΑΚΩΝ
ΧΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ANGELINI

Boston
Scientific
Advancing science for life™

 Galenica a.e.

 OLYMPUS
Your Vision, Our Future

Pharmaceutical Laboratories S.A.

ΠΑΠΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΚΕΝΤΡΟ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΞΟΠΙΣΜΟΥ